

تأثیر عملکرد خانواده بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه

مهدی ایمانی حسنلوئی^۱، زهرا ایمانی حسنلوئی^۲، حسن دولتی^۳

^۱ استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد نقده، دانشگاه آزاد اسلامی، نقده، ایران M-imani34@yahoo.com

^۲ کارشناسی ارشد، روانشناسی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، zahra.imani@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد، مدیریت آموزشی، واحد نقده، دانشگاه آزاد اسلامی، نقده، ایران hasandovlati8@gmail.com

چکیده:

هدف از انجام این تحقیق بررسی تأثیر عملکرد خانواده بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه بود. تحقیق حاضر از نظر هدف (نوع تحقیق) کاربردی می باشد. همچنین این پژوهش از نظر روش شناسی، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق ۳۲۰ نفر از معلمان دوره دوم ابتدایی شهرستان اشنویه می باشند. با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای حجم نمونه آماری از بین کل جامعه آماری با استفاده از فرمول کوکوران به تعداد ۱۷۵ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. در تحقیق حاضر برای جمع آوری داده ها از روش میدانی و برای مبانی نظری از مطالعات کتابخانه ای استفاده شد. ابزارهای اندازه گیری در این تحقیق پرسشنامه (عملکرد خانواده تاویتیان و همکاران ۱۹۸۷)، دروغگوئی کودکان باقری (۱۳۹۸) می باشد. داده های جمع آوری شده از پاسخ به پرسشنامه ها توسط روش تحلیل مسیر - مدل سازی معادله ساختاری (SEM) و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به مدل ساختاری پژوهش متغیرهای تحقیق از برآزش مطلوب برخوردار می باشد و این نتیجه حاصل شد که عواطف مثبت خانوادگی، ارتباطات خانوادگی، تعارضات خانوادگی، نگرانی های خانوادگی، حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تأثیر دارد.

واژگان کلیدی:

عملکرد خانواده، دروغگوئی، کودکان دبستانی

¹ Tavitian, M. L., Lubiner, J. L., Green, L., Grebstein, L. C., and Velicer,

۱- مقدمه :

در بین گروه‌های زیادی که افراد به آن تعلق دارند، خانواده احتمالاً برای بسیاری از افراد بیشترین اهمیت شخصی را دارد. خانواده مسلمان قدیمی‌ترین و بنیادی‌ترین واحد جوامع است. عملکرد خانواده اشاره به ویژگی‌های سیستمی خانواده دارد. عملکرد خانواده یعنی، توانایی خانواده در هماهنگی یا انطباق با تغییرات ایجاد شده در طول حیات، حل کردن تعارضات، همبستگی میان اعضا و موفقیت در الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز میان افراد و اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده است. ساختار کارآمد خانواده برای انجام وظایف خانواده و ارائه حس تعلق و همبستگی مورد نیاز است (کریس و همکاران^۲، ۲۰۱۹: ۶). عملکرد خانواده موثرترین عامل محیطی در رشد و تحول شناختی کودک است و بسیاری از مشکلات کودکان از خانواده‌های آنها ناشی می‌شود. سیستمی که بیش از همه بر رفتار فرد اثر دارد، خانواده است. در واقع، خانواده نه تنها رفتار سازشی و بهنجار، بلکه رفتارهای نابهنجار افراد را شکل می‌دهد. (توکلی، ۱۳۹۳: ۲۳).

خانواده‌ها بر اساس عملکرد به دو طبقه کلیدی عملکردی و غیر عملکردی تقسیم می‌شوند، در خانواده‌های عملکردی اعضای خانواده مشکلات خود را در زمان بندی‌های مختلف و با درجات مختلف حل و فصل می‌نمایند، به عبارت دیگر خانواده به عنوان یک فضای باز که تمامی اعضا ارتباط و وابستگی عاطفی با یکدیگر دارند، اعضای خانواده برای توسعه هویت فردی خود هدایت و تشویق می‌شوند، در چنین خانواده‌هایی فضا پر از عشق و محبت به همراه پذیرش واقعی و بدون قید و شرط می‌باشد، در نتیجه در این خانواده تعارض تحمل می‌شود و با کمال میل از یکدیگر حمایت همه جانبه می‌کنند (رضوانی زاده و نامور، ۱۳۹۵: ۵۵).

دروغگویی مانند بیماریهای دیگر روانی و عاطفی ابتدا از یک مسئله ساده و کوچک آغاز می‌شود و چنانچه به موقع درمان نشود به یک بیماری روحی تبدیل می‌شود. یکی از عوارض و مشکلات دروغگویی، بی اعتباری و سلب اعتماد مردم است. دروغ اعتماد دو جانبه بین افراد را از بین می‌برد و به آن لطمه می‌زند و سبب بدبینی می‌گردد. همچنین فاش شدن دروغ شخص باعث می‌شود تا آبروی او بریزد و ارزش و اعتبار خود را از دست بدهد. دیگر اینکه سخن فرد دروغگو را حتی در مواردی که راست هم بگوید، باور نمی‌کنند. علاوه بر همه اینها دروغ موجب دردسر و زحمت برای دروغگو و دیگران است و از عوارض آن از بین رفتن ایمان شخص و گمراهی می‌باشد. دروغ مانعی برای خودشناسی فرد است. افراد دروغگو غالباً خودشان را غیر از آنچه هستند نشان می‌دهند. آنها بر اثر تکرار دروغگویی باورشان می‌شود که واقعاً دارای توانایی‌هایی هستند و دروغ‌هایی را که درباره خودشان و دیگران گفته‌اند باور می‌کنند و به عنوان حقیقت می‌پذیرند (رزاقی، ۱۴۰۱: ۳۰).

روان‌شناسان، انگیزه‌های مختلفی را برای دروغگویی بیان کرده‌اند. عده‌ای انگیزه‌های دروغگویی را با توجه به دو نوع دروغ معطوف به منفعت خود^۳ و معطوف به منفعت دیگران^۴ دسته‌بندی کرده‌اند؛ افراد با انگیزه‌دستیابی به منفعتی که دروغ برای خودشان یا دیگران دارد، دروغ می‌گویند در تقسیم‌بندی دیگر، انگیزه‌های دروغگویی دستیابی به اهداف مادی یا اهداف روانشناختی است. اهداف مادی شامل به دست آوردن پول و منافع محسوس دیگری چون کسب شغل است و شماری از اهداف روانشناختی عبارتند از دوری از خجالت یا مخالفت دیگران. (دی پالو^۵، ۲۰۱۸: ۹۷۹).

دروغگویی در ایران گسترش بسیاری دارد. در بسیاری از جوامع و از جمله جامعه ما حساسیت اجتماعی چندانی نسبت به دروغ و رواج آن وجود ندارد. زیرا اگر معیار انحراف اجتماعی، تحمل ناپذیر بودن آن از سوی جامعه قلمداد شود، در این صورت به نظر می‌رسد، جامعه به

² Kryś, K., Capaldi, C. A., Zelenski, J. M., Park, J., Nader, M., Kocimska-Zych, A & Uchida, Y.

³ Self-serving lie

⁴ Other oriented lie

⁵ DE Paulo, B. M.

راحتی دروغ را می پذیرد و چندان در این مورد حساسیتی نشان نمی دهد، زیرا حساسیتهای جامعه نسبت به کج رویهای موجود، گویای اهمیت آنها است (تن آرای، ۱۳۹۷: ۳۶)

ممکن است شرایط مرگ و زندگی ای وجود داشته باشد که نیاز باشد شخص دروغ بگوید ولی شخصی که به لحاظ اخلاقی برتر و شرافتمند است دروغ نمی گوید. دروغ شکاف های جبران ناپذیری در روابط ایجاد می کند و باعث می شود به افرادی که اتکا می کردیم بی اعتماد شویم (شیفیرت و اسکوارز^۶، ۲۰۱۷: ۳۰)

کودکان گاه برای جریحه دار نکردن احساسات دیگران، پنهان کردن احساسات یا واکنش های خود، فرار از تنبیه و دریافت پاداش و توجه، دروغ می گویند. نکته این جاست که واقعیت و تخیل در زندگی کودکان زیر ۶ سال در هم تنیده است و کودک ممکن است هر آن چه را به ذهنش می رسد بر زبان آورد. به این نوع دروغ، دروغ سیاه و سفید می گوئیم. در بیشتر موارد چنین گفته هایی بسیار اغراق آمیز و غیرواقعی است. مثلاً پسر بچه ۶ ساله ای با هیجان به مادرش می گوید: من دیروز یک غول دیدم! در واقع دروغ بیان کننده حقایق مربوط به امیدها و دلهره ها و آشکار کننده آن چیزی است که فرد می خواهد باشد. والدین از طریق اطلاعاتی که از گفته های دروغین کودک کسب می کنند، می توانند به کودک کمک کنند تا واقعیت را از افکار پوچ و خیالی تشخیص دهد (نجاتی، ۱۴۰۰: ۵۴)

افراد زیر نیز به نتایج مشابهی دست یافته اند رزاقی (۱۴۰۱) در پژوهش خود عنوان می کند که دروغگویی مانند بیماریهای دیگر روانی و عاطفی ابتدا از یک مسئله ساده و کوچک آغاز می شود و چنانچه به موقع درمان نشود به یک بیماری روحی تبدیل می شود. یکی از عوارض و مشکلات دروغگویی، بی اعتباری و سلب اعتماد مردم است. دروغ اعتماد دو جانبه بین افراد را از بین می برد و به آن لطمه می زند و سبب بدبینی می گردد. باقری (۱۳۹۸) در پژوهش خود عنوان می کند که انطباق زیادی بین فرهنگ دروغگویی در جامعه و تعالیم اسلامی وجود ندارد علیرغم تاکید زیادی که تعالیم اسلامی بر عدم دروغگویی دارد و بر زشتی و ناپسندی این پدیده تاکید می ورزد، ولی همچنان در جامعه مطابق نتایج تحقیق میزانی از دروغگویی رواج دارد. آزاد (۱۳۹۸) در پژوهش خود عنوان می کند که افراد با انگیزه های مختلفی مرتکب دروغ می شوند. این انگیزه ها را می توان در قالب کلی منافع مادی یا روانشناختی برای خود فرد یا دیگران معرفی کرد؛ منافع مادی مانند پول و دیگر منافع محسوسی چون کسب شغل، و منافع روانشناختی مانند دوری از خجالت، رعایت ادب و خدشه دار نکردن احساسات دیگران. از منظر شناختی، افراد هنگام دروغگویی (در مقایسه با راستگویی)، به تلاش شناختی بیشتری نیاز دارند و گاهی بعد از دروغگفتن به دروغ خود باور پیدا می کنند. بسترهایی چون محیط نامناسب و خودپنداره غلط به شکل گیری دروغ کمک می کنند. تن آرای (۱۳۹۷) در پژوهش خود عنوان می کند که بین میزان رابطه با فرد سوم، رسانه، اعتیاد و ارتباط با دوستان با دروغگویی رابطه مثبتی دارند و بین متغیرهای رضایت زناشویی و دین با دروغگویی رابطه منفی دارد. همچنین نتایج نشان داد که نوع شغل با دروغگویی تاثیر معنی داری ندارد ولی تحصیلات بر دروغگویی تاثیر دارد. مظلومی (۱۳۹۷) در پژوهش خود عنوان می کند که قبل از هر کار، باید به اهمیت صداقت و راستگویی تاکید کرد. می توان به کودکان گفت که ما از شنیدن حقیقت خشنود و برعکس، از شنیدن دروغ، ناراحت می شویم. اگر کودک به اشتباهات خود اعتراف کرد، یا به سوالات پاسخ درست داد، هر چند کودک هنگام راستگویی تنبیه شود، در آینده برای رهایی از تنبیه، به دروغگویی روی خواهد آورد. چسباندن بر چسب دروغگویی تاثیر منفی بر عزت نفس کودک خواهد گذاشت و او را به این کار می رساند که واقعا دروغگو است. پس به دروغگویی بیشتر وادار خواهد شد. هرگز به کودک وعده های دروغین ندهید، زیرا با این کار دروغگویی را به او می آموزید. هرگز با تشویق و خنده از حيله ها و دروغ های کودکان خود حمایت نکنید تا باعث پرورش این ویژگی ناپسند در کودک نشوید. راستگویی را در کودک تحسین و هنگام راست گفتن به او پاداش دهید و او را تحسین کنید. شکرگزار (۱۳۹۶) در پژوهش خود عنوان می کند که در سوالات فرضیه اول که در رابطه با آموزشهای نادرست خانواده بود، بیشترین پاسخها به زیاد داده شده بود

^۶ Siffert, A. & Schwarz B.

تقریباً بیشتر از متوسط به بالا را علامت زده بودند و این خود نشان می‌دهد که خانواده نقش مهمی در بروز دروغ‌گویی کودکان دارد. در سوالات فرضیه دوم که در رابطه با اینکه آیا انتظارات معقول والدین اطرافیان باعث کاهش دروغ‌گویی آنان می‌شود. تقریباً بیشتر از متوسط را علامت زده بودند این خود نشان می‌دهد که انتظارات معقول والدین اطرافیان نقش مهمی در کاهش دروغ‌گویی کودکان دارند. در سوالات فرضیه سوم که در رابطه با احساس کمبود نیازهایشان است بیشترین پاسخها به زیاد داده شده بود چون اختلاف بیشتر از متوسط بود، میتوان گفت که این عامل مهمی است در دروغ‌گویی کودکان موثر است. به طور کلی میتوان بیان کرد که این خانواده است که با اخلاق رفتار کردار و عمل خود میتوانند به فرزندانشان درس بیاموزند، چون کودکان همواره والدین را الگوی خود قرار می‌دهند. آل یاسین، زارع، (۱۳۹۵) در پژوهش خود عنوان می‌کند که دو عامل اساسی؛ یکی، عامل فردی یا روان شناختی که به شخصیت فرد مربوط می‌شود و دیگری عامل محیطی و فرهنگی (خانه، مدرسه و اجتماع) که فرد در آن زندگی کرده و با افراد گوناگون در ارتباط است، باعث دروغ‌گویی می‌شود. هر چند که به عوامل زیادی برای دروغ‌گویی اشاره شده، ولی همه ی آنها زیر مجموعه ی دو عامل ذکر شده می باشنددنیس^۷ (۲۰۱۸) در پژوهش خود عنوان می‌کند که در مقابل دیدگاه مطلق گرایانه کانتی که دروغ را ذاتاً بد میدانند و دیدگاه های دیگری که پیامد دروغ گویی را اغلب بد می دانند و موافق اجتناب از دروغ گویی اند، دیدگاه تجدید نظر طلبان را مطرح می کند دیدگاه تجدید نظر طلبانه به دروغ به موازات پسامدرنیسم توسعه یافته است؛ هر چند که از آن فاصله بسیاری دارد. پسامدرنیست ها وجود حقیقت را رد می کنند و به جای ابر روایت ها، به شکل گیری وجود نظام هایی از حقیقت و دروغ باوردارند. شیفیرت و اسکوارز^۸ (۲۰۱۷) در پژوهش خود عنوان می کنند که با هدف شناخت رسیدن به زندگی خوب باید حقیقت و صداقت در هر نوع تعامل انسانی حاکم باشد. وی این اصل را حتی در مورد افرادی که با نیکخواهانه ترین مقاصد از دروغ مصلحتی برای محافظت از افراد در برابر واقعیت های ناخوشایند و آسیب غیر ضروری استفاده می کنند به کار می برد. وی اذعان دارد که ممکن است شرایط مرگ و زندگی ای وجود داشته باشد که نیاز باشد شخص دروغ بگوید ولی نظر او این است که شخصی که به لحاظ اخلاقی برتر و شرافتمند است دروغ نمی گوید. او استدلال می کند که دروغ شکاف های جبران ناپذیری در روابط ایجاد می کند و باعث می شود به افرادی که اتکا می کردیم بی اعتماد شویم. بنابراین دروغ گفتن قربانی کردن تمامیت و صداقت ماست و خوب به خطر انداختن امکان برقراری پیمان های عمیق و معنادار با انسان های دیگر است. کاسیدی^۹ (۲۰۱۷) در پژوهش خود عنوان می کند که صورت میان فرهنگی، مردم کره وقتی مجبور می شوند دلایل دروغ گویی خود را به خاطر یک دوست توضیح دهند، از دلایل هنجاری استفاده می کنند، در حالی که مردم آمریکا در صورت تبیین دلیل راست گویی خود به خاطر یک دوست از دلایل هنجاری استفاده می کنند. مردم کره در مقایسه با مردم آمریکا، دروغ گویی به خاطر یک دوست را کمتر به صورت منفی ارزیابی می کنند. دهرایی و آدلپاروار^{۱۰} (۲۰۱۶) در تحقیق خود عنوان می کنند که عملکرد خانواده به چگونگی ارتباط در زوجین و فرزندان و چگونگی تصمیم گیری ها و حل مشکلات اعضای خانواده اشاره دارد در واقع خانواده سالم، خانواده ای است که به طور کارآمد خود را با استرس های فرهنگی، محیطی، اجتماعی و اقتصادی در مراحل گوناگون دوران زندگی خانوادگی، سازگار می سازد. تریویس^{۱۱} (۲۰۱۵) در پژوهش خود عنوان کند که در هیچ کدام از فرهنگ ها، از یک نوع دلیل هماهنگ در انواع رفتارهای مختلف استفاده نمی شود. در واقع، نوع رفتار بر روشی که مؤلفه های نگرشی و هنجاری با مقاصد رفتاری مرتبط میشوند، تأثیرگذار است. مؤلفه ی نگرشی به تبیین فرد از دلایل نگرشی خود جهت

⁷ Dennis, J. P

⁸ Siffert, A. & Schwarz B.

⁹ Cassidy, J.

¹⁰ Dahraei, H. A., & Adlparvar, E.

¹¹ Travis, T. L.

دروغگویی و راستگویی می پردازد و مؤلفه ی هنجاری در تبیین فرد از دلایل هنجاری خود برای دروغ گویی مهم هستند. با این حال، مؤلفه های نگرشی و هنجاری در تبیین دلایل هنجاری افراد جهت راست گویی مهم هستند.

عملکرد خانواده تلاش مشترکی برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است. زمانی که این تعادل بهم خورد، عملکرد خانواده دچار اختلال می شود. در چنین شرایطی خانواده از مسیر خود خارج می شود. فرزندان دچار سردرگمی شده و احتمال درگیر شدن با انواع آسیب های اجتماعی از جمله دروغ گویی وجود دارد. دروغ گویی مشکلات بسیاری را برای فرد مبتلا و دیگران فراهم می سازد. از نظر روانی، دروغ گویی برقرار کردن نوعی رابطه بیمار گونه با دیگران است که علاوه بر شخص، دیگران را نیز دچار ناراحتی و مشکل می کند. دروغ گویی عامل اصلی فسادهای دیگر است. به طوری که شاید بتوان گفت کلید ورود به سایر فسادهاست بچه ها به دلیل زیادی دروغ می گویند که بسته به شرایط و انگیزه شان متفاوت است. آن ها ممکن است برای پنهان کردن چیزی، پوشاندن اشتباهات و تقصیراتشان، اجتناب کردن از پیامدهای عملی و یا پیشگیری از تنبیهی که در انتظار آنهاست، دروغ بگویند. تربیت کردن کودک و نوجوان تنها با آموزه های گفتاری و کلامی ممکن نمی شود، بلکه فرزندان بسیاری از رفتارها و کنش های خود را از نوع رفتار و عملکرد والدین دریافت کرده و یاد می گیرند و بعدها در زندگی همان رفتارها را از خود بروز می دهند. هر خانواده باید در رفتار خود دقت ویژه ای داشته باشند و بدانند که فرزندان و خردسالان در خانواده مانند آینه ای همان رفتار را منعکس خواهند کرد. در این میان، برای اینکه فرزند راست گویی داشته باشیم و او را از دروغ گفتن پرهیز بدهیم، باید در وهله اول خودمان در این مورد دقت داشته باشیم و در تربیت او از رفتار و گفتار خودمان غفلت نکنیم در واقع عملکرد خانواده، در اصلاح رفتار کودک نقش بسیاری خواهد داشت. لذا هدف از این پژوهش پاسخ به این سوال است که عملکرد خانواده بر دروغگویی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه چه تاثیری دارد؟

۲- روش شناسی :

تحقیق حاضر از نظر هدف (نوع تحقیق) کاربردی می باشد. همچنین این پژوهش از نظر روش شناسی، توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق ۳۲۰ نفر از معلمان دوره دوم ابتدایی شهرستان اشنویه می باشند. با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای حجم نمونه آماری از بین کل جامعه آماری با استفاده از فرمول کوکوران به تعداد ۱۷۵ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. در تحقیق حاضر برای جمع آوری داده ها از روش میدانی و برای مبانی نظری از مطالعات کتابخانه ای استفاده شد. ابزارهای اندازه گیری در این تحقیق پرسشنامه (عملکرد خانواده تاویتیان و همکاران ۱۲ (۱۹۸۷)، دروغگویی کودکان باقری (۱۳۹۸)) می باشد. داده های جمع آوری شده از پاسخ به پرسشنامه ها توسط روش تحلیل مسیر - مدل سازی معادله ساختاری (SEM) و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت

۳- بحث درباره یافته ها

فرضیه اول: عواطف مثبت خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

برای بررسی فرضیه فوق ابتدا پیشفرض های رگرسیون در جدول زیر بیان شده است.

ضریب همبستگی	ضریب	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
۰/۲۳۷۸	۰/۰۵۶	۰/۰۵۱	۰/۸۱۶	۲/۰۵۲

¹² Tavitian, M. L., Lubiner, J. L., Green, L., Grebstein, L. C., and Velicer,

همبستگی بین دو متغیر عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰,۲۳۷ است و ضریب تعیین برابر با ۰,۰۵۶ که به این معنی است که عواطف مثبت خانوادگی ۰,۲۳ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد .

مدل	تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	Sig
۱	رگرسیون	۶/۸۷۹	۱	۶/۸۷۹	۱۰/۳۳۹	۰/۰۰۲ ^b
	باقیمانده	۱۱۵/۰۹۹	۱۷۳	۰/۶۶۵		
	کل	۱۲۱/۹۷۷	۱۷۴			

بعد از بررسی پیشفرض های رگرسیون نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی در جدول زیر آورده شده است.

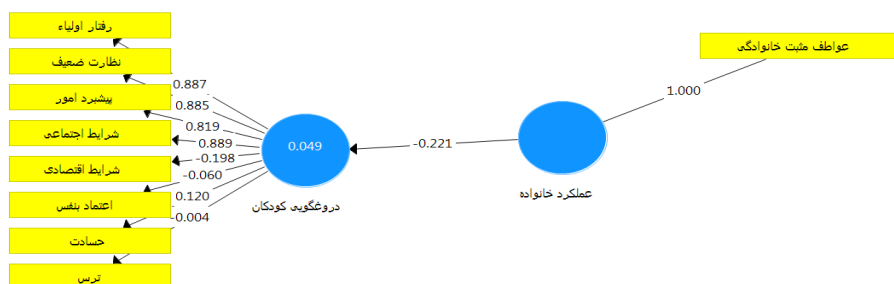
معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

مدل	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد شده	t	Sig.
	B	Beta		
۱ مقدار ثابت	۴/۹۷۵	۰/۳۰۶	۱۶/۲۶۳	۰/۰۰۰
دروغگوئی کودکان دبستانی	-۰/۲۳۶	-۰/۲۳۷	-۳/۲۱۵	۰/۰۰۲

متغیر مستقل : عواطف مثبت خانوادگی

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که سطح معنی داری آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل (عواطف مثبت خانوادگی) نشان داده شده است که این مقدار برابر با ۰/۰۰۰ بوده، در نتیجه عواطف مثبت خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی موثر است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر عواطف مثبت خانوادگی به میزان ۰,۲۳۷ متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت و معناداری دارند و بر این اساس فرضیه اول پژوهش مورد تأیید است.

نمودار: مدل تأثیری عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

نتیجه آزمون	مقدار همبستگی	ضریب مسیر	عواطف مثبت خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی
تایید شد	۰/۰۴۹	-۰/۲۲۱	

با توجه به جدول نتیجه می شود که ضریب مسیر بین عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی -۰/۲۲۱- بدست آمده که نشانگر این است که عواطف مثبت خانوادگی -۰/۰۴۹- درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر منفی دارد ، لذا عواطف مثبت خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد .

فرضیه دوم : ارتباطات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.
برای بررسی فرضیه فوق ابتدا پیشفرض های رگرسیون در جدول زیر بیان شده است.

ضریب همبستگی	ضریب	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
۰/۱۰۷۸	۰/۰۱۲	۰/۰۰۶	۰/۸۳۵	۲/۱۴۰

همبستگی بین دو متغیر ارتباطات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۱۰۷ است و ضریب تعیین برابر با ۰/۰۱۲ که به این معنی است که ارتباطات خانوادگی ۰/۱۰ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد .

مدل	تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	Sig
۱	رگرسیون	۱/۴۰۶	۱	۱/۴۰۶	۲/۰۱۷	۰/۱۵۷ ^b
	باقیمانده	۱۲۰/۵۷۱	۱۷۳	۰/۶۹۷		
	کل	۱۲۱/۹۷۷	۱۷۴			

بعد از بررسی پیشفرض های رگرسیون نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین ارتباطات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی در جدول زیر آورده شده است.

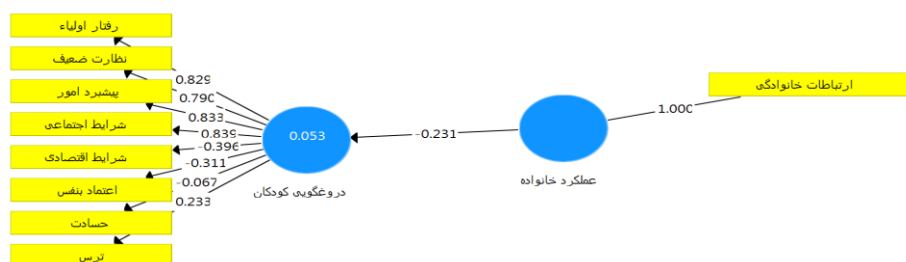
معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین ارتباطات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

مدل	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد شده	t	Sig.
	B	Beta		
۱ مقدار ثابت	۴/۴۴۲		۱۴/۳۳۵	۰/۰۰۰
دروغگوئی کودکان دبستانی	-۰/۱۰۹	-۰/۱۰۷	-۱/۴۲۰	۰/۱۵۷

متغیر مستقل: ارتباطات خانوادگی

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که سطح معنی داری آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل (ارتباطات خانوادگی) نشان داده شده است که این مقدار برابر با ۰/۰۰۰ بوده، در نتیجه ارتباطات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی موثر است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر ارتباطات خانوادگی به میزان ۰,۱۰۷، متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت و معناداری دارند و بر این اساس فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید است.

نمودار: مدل تأثیری ارتباطات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی

ضریب مسیر	مقدار همبستگی	نتیجه آزمون
ارتباطات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی	۰/۰۵۳	تأیید شد

با توجه به نتیجه می شود که ضریب مسیر بین ارتباطات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۰۵۳ بدست آمده که نشانگر این است که ارتباطات خانوادگی ۰/۲۳۱ درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تأثیر منفی دارد، لذا ارتباطات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد.

فرضیه سوم: تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تأثیر دارد.

ضریب همبستگی	ضریب	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
۰/۷۰۰ ^a	۰/۴۹۰	۰/۴۸۷	۰/۶۰۰	۲/۱۶۷

همبستگی بین دو متغیر تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰,۷۰۰ است و ضریب تعیین برابر با ۰,۴۹۰ که به این معنی است که تعارضات خانوادگی ۰,۷۰ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تأثیر دارد.

مدل	تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	Sig
-----	---------	---------------	------------	-----------------	---------	-----

۰/۰۰۰ ^b	۱۶۶/۳۰۰	۵۹/۷۸۴	۱	۵۹/۷۸۴	رگرسیون
		۰/۳۵۹	۱۷۳	۶۲/۱۹۳	باقیمانده
			۱۷۴	۹۷۷/۱۲۱	کل

بعد از بررسی پیشفرض های رگرسیون نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی در جدول زیر آورده شده است.

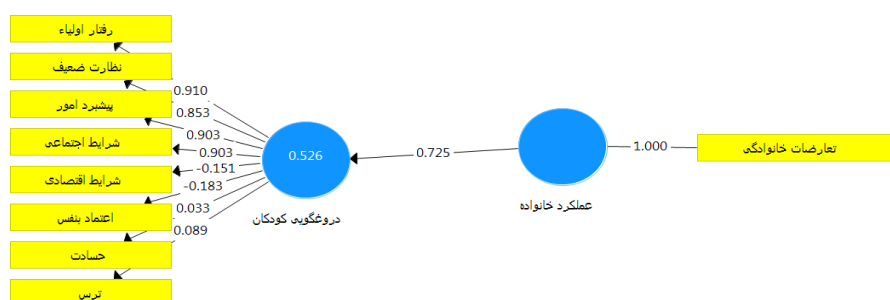
معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

Sig.	t	ضریب استاندارد شده	ضریب غیراستاندارد	مدل	
		Beta	Std. Error B		
۰/۰۰۰	۵/۴۶۰		۰/۲۲۲	۱/۲۱۱	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۱۲/۸۹۶	۰/۷۰۰	۰/۰۵۵	۰/۷۰۳	دروغگوئی کودکان دبستانی

متغیر مستقل: تعارضات خانوادگی

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که سطح معنی داری آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل (تعارضات خانوادگی) نشان داده شده است که این مقدار برابر با ۰/۰۰۰ بوده، در نتیجه تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی موثر است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر تعارضات خانوادگی به میزان ۰/۷۰۰، متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت و معناداری دارند و بر این اساس فرضیه سوم پژوهش مورد تأیید است.

نمودار: مدل تأثیری تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی

نتیجه آزمون	مقدار همبستگی	ضریب مسیر	تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی
تایید شد	۰/۵۲۶	۰/۷۲۵	

با توجه به جدول نتیجه می شود که ضریب مسیر بین تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۷۲۵ بدست آمده که نشانگر این است که تعارضات خانوادگی ۰/۵۲۶ درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد ، لذا تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد .

فرضیه چهارم : نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

ضریب همبستگی	ضریب	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
۰/۵۵۵ ^a	۰/۳۰۸	۰/۳۰۴	۰/۶۹۹	۱/۹۱۷

همبستگی بین دو متغیر نگرانی های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۵۵۵ است و ضریب تعیین برابر با ۰/۳۰۴ که به این معنی است که نگرانی های خانوادگی ۰/۵۵ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد .

مدل	تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	Sig
۱	رگرسیون	۳۷/۵۴۹	۱	۳۷/۵۴۹	۷۶/۹۴۲	۰/۰۰۰ ^b
	باقیمانده	۸۴/۴۲۸	۱۷۳	۰/۴۸۸		
	کل	۱۲۱/۹۷۷	۱۷۴			

بعد از بررسی پیشفرض های رگرسیون نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین نگرانی های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی در جدول زیر آورده شده است.

معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین نگرانی های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

مدل	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد شده	t	Sig.
	B	Beta		
۱	۱/۷۹۱	۰/۲۵۹	۶/۹۲۷	۰/۰۰۰
	۰/۵۶۰	۰/۵۵۵	۸/۷۷۲	۰/۰۰۰

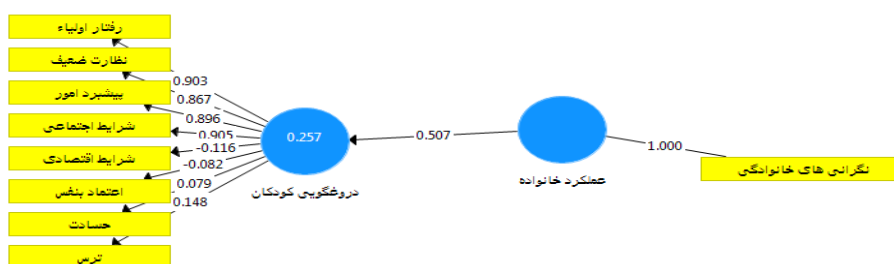
مقدار ثابت

دروغگوئی کودکان دبستانی

متغیر مستقل : نگرانی های خانوادگی

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که سطح معنی داری آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل (نگرانی های خانوادگی) نشان داده شده است که این مقدار برابر با $0/000$ بوده، در نتیجه نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی موثر است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر نگرانی های خانوادگی به میزان $0/555$ متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت و معناداری دارند و بر این اساس فرضیه چهارم پژوهش مورد تأیید است.

نمودار: مدل تأثیری نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی

نتیجه آزمون	مقدار همبستگی	ضریب مسیر	نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی
تایید شد	0/257	0/507	

با توجه به جدول نتیجه می شود که ضریب مسیر بین نگرانی های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی $0/507$ بدست آمده که نشانگر این است که نگرانی های خانوادگی $0/257$ درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تأثیر دارد، لذا نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد.

فرضیه پنجم: حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تأثیر دارد.

ضریب همبستگی	ضریب	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین واتسون
0/168 ^a	0/028	0/022	0/828	2/105

همبستگی بین دو متغیر حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی $0/168$ است و ضریب تعیین برابر با $0/028$ که به این معنی است که حمایت ها و تشویق خانوادگی $0/16$ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تأثیر دارد.

مدل	تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	Sig
رگرسیون		3/425	1	3/425	4/998	0/027 ^b
باقیمانده		118/552	173	0/685		
کل		121/977	174			

بعد از بررسی پیشفرض های رگرسیون نتایج معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی در جدول زیر آورده شده است.

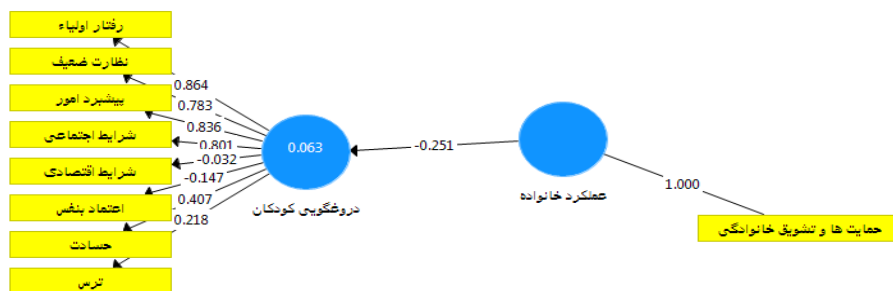
معنادار بودن ضرایب رگرسیونی بین حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی

مدل	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta	
۱ مقدار ثابت	۴/۷۳۸	۰/۳۳۱	۱۴/۳۱۸	۰/۰۰۰
دروغگوئی کودکان دبستانی	-۰/۱۷۹	۰/۰۸۰	-۰/۱۶۸	۰/۰۲۷

متغیر مستقل : عواطف مثبت خانوادگی

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که سطح معنی داری آزمون t مربوط به ضرایب رگرسیون نیز در این جدول برای متغیر مستقل (حمایت ها و تشویق خانوادگی) نشان داده شده است که این مقدار برابر با ۰/۰۰۰ بوده، در نتیجه حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی موثر است. می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر حمایت ها و تشویق خانوادگی به میزان ۰/۱۶۸- متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی افزایش پیدا خواهد کرد، در نتیجه ارتباط مثبت و معناداری دارند و بر این اساس فرضیه پنجم پژوهش مورد تأیید است.

نمودار: مدل تأثیری حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی

ضریب مسیر	مقدار همبستگی	نتیجه آزمون
۰/۲۵۱	۰/۰۶۳	تأیید شد

حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی

با توجه به جدول نتیجه می شود که ضریب مسیر بین حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۲۵۱ بدست آمده که نشانگر این است که حمایت ها و تشویق خانوادگی ۰/۰۶۳ درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تأثیر دارد ، لذا حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد .

۴- نتیجه گیری

عملکرد خانواده، تلاش مشترکی برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است. عملکرد خانواده به توانایی در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضات، همبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حدود مرز بین افراد، اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد باهدف حفاظت از کل نظام خانواده است. پیوندهای درون خانواده ها مکانهایی برای شکل گیری الگوهای رفتاری نوجوانان است که آنان را در بسیاری از تصمیمات رفتاری و روابط اجتماعی راهنمایی می کند. الگوهای نهادها دربرگیرنده راههایی برای مدیریت رفتار و حل تعارضات رفتاری است. بر اساس نظریه تداوی افتراقی، رفتار انحرافی در تعامل با دیگران خصوصاً در تعامل با افراد نزدیک و صمیمی آموخته می شود؛ بنابراین رفتارهای انحرافی والدین و دوستان از مهم ترین منابع برای یادگیری رفتارهای بزهکارانه است. دروغ گفتن کودک مسئله مهمی است که باید حتماً مورد توجه والدین قرار بگیرد. کودک دروغگو نباید به حال خود رها شود و حتماً باید والدین به دنبال راهحلی برای درمان این گونه رفتارهای فرزند خود باشند. به خاطر داشته باشید که دروغگویی کودکان در سطوح متفاوتی رخ می دهد و والدین باید در مواجهه با هر یک از آنها رفتار مناسبی از خود نشان دهند. دقت کنید که رفاقت همراه با اقتدار همواره جواب می دهد. کودک همیشه باید شاهد اقتدار والدینش باشد؛ اما در عین حال باید بداند که هیچ آغوشی امن تر از سایه پدر و مادرش در دنیا وجود ندارد. با توجه به مدل ساختاری پژوهش متغیرهای تحقیق از برازش مطلوب برخوردار می باشد و این نتیجه حاصل شد که عواطف مثبت خانوادگی، ارتباطات خانوادگی، تعارضات خانوادگی، نگرانی های خانوادگی، حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

فرضیه اول: عواطف مثبت خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

همبستگی بین دو متغیر عواطف مثبت خانوادگی و دروغگویی کودکان دبستانی ۰,۲۳۷ است و ضریب تعیین برابر با ۰,۰۵۶ که به این معنی است که عواطف مثبت خانوادگی ۰,۲۳ درصد بر متغیر دروغگویی کودکان دبستانی تاثیر دارد. نتیجه می شود که ضریب مسیر بین عواطف مثبت خانوادگی و دروغگویی کودکان دبستانی ۰/۲۲۱- بدست آمده که نشانگر این است که عواطف مثبت خانوادگی ۰/۰۴۹- درصد بر دروغگویی کودکان دبستانی تاثیر منفی دارد، لذا عواطف مثبت خانوادگی و دروغگویی کودکان دبستانی معنادار می باشد و بر این اساس فرضیه اول پژوهش مورد تأیید است.

در تبیین یافته های این تحقیق می توان گفت: ما عواطف مختلفی را در طول زندگی روزانه تجربه می کنیم و اظهار می نمایم. حالت عاطفی ما در هر لحظه بر ادراک، شناخت، انگیزش، تصمیم گیری و قضاوت های بین فردی مؤثر است. تجارب آزمایشگاهی به طور هم آهنگ نشان دهنده آن است که عواطف مثبت به ارزیابی مثبت از دیگران و تأثیر مطلوب می انجامد و عواطف منفی به ارزیابی منفی منتهی می شود؛ به عبارت دیگر ابراز عواطف مثبت و خوش آیند والدین در برخورد با فرزندان، دوستی و علاقه آنها را پدید می آورد و آن را افزایش می دهد و در نتیجه، بر استحکام و شدت روابط والدین با فرزندان می افزاید. ابراز عواطف مثبت از دو طریق می تواند بر ارتباط والدین و فرزندان تأثیر گذارد: نخست این که والدین می توانند با ابراز عواطف مثبت، احساس مطبوعی را در فرزند خود ایجاد کنند و فرزند مایل می شود آنچه را که در والدین ایجاد خوش آیندی می کند انجام دهد؛ مثلاً والدین، فرزند را که از نخستین ساعات روز آنها را با تعریف و تمجید صادقانه شاد می کند، دوست می دارند. دوم این که وجود والدین به هنگام برانگیختگی عواطف مثبت، نقش مهمی در پی آمد

علاقه فرزند به والدین دارد و در واقع، به شکل گیری نگرش مثبت به سخنان والدین می انجامد و زمینه را برای همکاری و پذیرش پیشنهادهاى آنها فراهم می کند. برخی روان شناسان حتی توجه عاطفی مثبت و بی قید و شرط به فرزند را اساس رابطه با او معرفی کرده اند. راجرز می گوید: «هنگامی که «خود» رشد می کند، انسان به دوستی و قبول دیگران احساس نیاز می کند و توجه رعایت مثبت نامشروط دیگران را جذب می کند. این نیاز یک نیاز ذاتی برای انسان است. وقتی کودک شما دروغ می گوید، طبیعی است که احساس خیانت، آسیب، عصبانیت و ناامیدی کنید. اما واقعیت این است: دروغ گفتن یک مشکل عادی در رفتار کودک است. باید رسیدگی شود، اما برای اکثر بچه ها این یک نقص شخصیتی و یک مسئله اخلاقی نیست. در واقع، دروغ گفتن راهی ناپخته و بی اثر است که آن ها برای حل مسائل خود انتخاب می کنند. کودک شما به جای رفع یک مشکل اساسی، در مورد آن دروغ می گوید. دروغ در کودکان به عنوان یک مهارت نادرست در حل مسئله استفاده می شود. و این وظیفه ما به عنوان والدین است که به فرزندان خود بیاموزیم چگونه این مشکلات را با روش های سازنده تری حل کنند. گاهی اوقات این امر به معنای پرداختن مستقیم به دروغ است، اما گاهی اوقات نیز به معنای پرداختن به رفتار اساسی است که دروغ را ضروری به نظر می رساند گاهی اوقات یک رفتار یا اقدام اشتباه از کودک شما سر می زند. اما او آن قدر شهادت دارد که مسئولیت کار خود را بپذیرد و به شما اعلام می کند که این کار را کرده است. در این گونه مواقع نوع مواجهه شما در رفتارهای آینده او فوق العاده اثرگذار است. او را بابت کار اشتباهش تنبیه کنید؛ اما فراموش نکنید که باید حتما به خاطر راستگویی اش نیز تشویق شود. این گونه است که کودک شما متوجه می شود راست گفتن ارزشش را دارد. وقتی از او کاری می خواهید و به هر دلیلی نمی تواند آن را انجام دهد یا از انجام برخی از کارهای معمول روزمره اش ناتوان است، به هیچ عنوان نباید او را تحقیر کنید. هر آدمی از تحقیر شدن بیزار است. این احساس اگر در کودکان قوی تر از بزرگ ترها نباشد، قطعا ضعیف تر نیست. تحقیر کردن کودک باعث می شود که اضطراب و استرس او در هنگام انجام دادن کارهای مختلف بیشتر شود؛ چرا که او نگران است اگر از پس انجام آن کار بر نیاید، باید خود را برای شنیدن تحقیر آماده کند. یکی از راه هایی هم که برای رهایی از این موقعیت ها استفاده می کند، دروغگویی است. اجازه دهید او احساس کند هیچ جای امن تری از آغوش شما وجود ندارد. نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیق های رزاقی (۱۴۰۱) آزاد (۱۳۹۸) دهرایی و آدلپاروار (۱۳۹۸)، (۲۰۱۶) همسویی دارد.

فرضیه دوم: ارتباطات خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

همبستگی بین دو متغیر ارتباطات خانوادگی و دروغگویی کودکان دبستانی ۰٫۱۰۷ است و ضریب تعیین برابر با ۰٫۰۱۲ که به این معنی است که ارتباطات خانوادگی ۰٫۱۰ درصد بر متغیر دروغگویی کودکان دبستانی تاثیر دارد. نتیجه می شود که ضریب مسیر بین ارتباطات خانوادگی و دروغگویی کودکان دبستانی ۰٫۰۵۳ بدست آمده که نشانگر این است که ارتباطات خانوادگی ۰٫۲۳۱ درصد بر دروغگویی کودکان دبستانی تاثیر منفی دارد، لذا ارتباطات خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی معنادار می باشد و بر این اساس فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید است.

در تبیین یافته های این تحقیق می توان گفت: تلاش برای کیفیت افزایی ارتباطات متقابل میان اعضاء خانواده و پیشگیری از افول آن را می توان تلاشی راهبردی برای تحقق کارکردهای اساسی خانواده در نظر گرفت و با برنامه ریزی و کوششی هدفمند در این مسیر، شکوفایی کارکردی بیشتر خانواده ها را دنبال نمود. ارتباطات متقابل خانوادگی در درجه نخست برآمده از مناسبات زوجین قبل از تولد فرزندان می

¹³ Dahraei, H. A., & Adlparvar, E.

باشد. مناسب و متعادل و مطلوب بودن روابط زوجین موجب تداوم روابط آنان و تولد فرزندان گردیده و روابط والد-فرزندی پس از تولد فرزند را می توان از برخی مناظر، امتداد و انعکاس کیفیت روابط بین زوجین تلقی نمود. به عبارت دیگر فرزندانی که والدین شان روابط متقابل مناسب و سازنده ایی با یکدیگر دارند از شانس بیشتری برای روابط مناسب و سازنده والد-فرزندی برخوردار می توانند بود. کیفیت روابط متقابل خانوادگی در دوران کودکی تا حدود زیادی تعیین کننده مانایی، پایداری و پویایی این روابط در سنین بالاتر و بویژه در ادواری که ارتباطات برون خانوادگی شدت می گیرد نظیر نوجوانی و جوانی می باشد. با توجه به این نکته، بسیار حائز اهمیت خواهد بود که زوجین برای پیشگیری از بازتاب مشکلات ارتباطی خویش در روابط والد-فرزندی، قبل از پذیرش نقش والدینی، نسبت به بهسازی و بهبود روابط خویش و حل و فصل مشکلات احتمالی در روابط متقابل شان اقدام و آنگاه تصمیم خود برای فرزندآوری را عملی نمایند تا پس از تولد کودک، با عدم انعکاس اختلافات برآمده از روابط متقابل ناسازنده شان در روابط والد-فرزندی، شاهد افول و آسیب این رابطه متقابل نباشند. به واقع تلاش برای کیفیت افزایی روابط متقابل والد-فرزندی از اوان کودکی نوعی سرمایه گذاری ارزشمند برای بهبود شبکه ارتباطات متقابل خانوادگی در آینده می باشد. احترام متقابل، یکی از محورهای بنیادین یک رابطه متقابل سازنده است. احترام به عنوان یک اصل اخلاقی مبتنی بر سرشت، آموختنی بوده و فرزندان به شکل غیر مستقیم سطوح احترام ورزی والدین شان نسبت به یکدیگر را درونی سازی و به نسبتی که والدین آن را ارزش گذاری عملی می نمایند آنان نیز آن را در ارتباطات شان با اعضاء خانواده رعایت می نمایند بیشتر اوقات کودکان برای جلوگیری از دردسر دروغ می گویند. بگذارید بگویم آن ها خودشان را پشت دروغ خود پنهان کرده اند زیرا کاری کردند که نباید انجام می دادند. شاید آن ها قانونی را زیر پا گذاشتند، یا کاری را که قرار بود انجام دهند، انجام نداده اند. اگر به جای تحمل عواقب کار خود راه دیگری ندارند، برای جلوگیری از گرفتاری دروغ می گویند. دلیل اصلی دروغ گفتن بچه ها این است که آن ها راهی دیگر برای مقابله با یک مشکل یا درگیری را ندارند. گاهی اوقات این تنها راهی است که آن ها برای حل مشکل خود می دانند. این یک مهارت بقا است، البته یک مهارت معیوب. کودک دروغگو خیلی از مواقع آینه رفتار والدینش است. اگر والدین به هر دلیلی در طول زندگی روزمره خود مداوم از دروغ گفتن به عنوان حربه ای برای پیش بردن کارهای خود استفاده کنند، کودک نیز به خوبی می تواند متوجه این مسئله شود. هیچ الگویی بهتر از پدر و مادر برای بچه ها وجود ندارد. دروغ نگوید تا شاهد دروغ گفتن کودک خود نیز نباشید. نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیق های باقری (۱۳۹۸) تن آرای (۱۳۹۷) تریویس ۱۴ (۲۰۱۵) همسویی دارد.

فرضیه سوم: تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

همبستگی بین دو متغیر تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰,۷۰۰ است و ضریب تعیین برابر با ۰,۴۹۰ که به این معنی است که تعارضات خانوادگی ۰,۷۰ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد. نتیجه می شود که ضریب مسیر بین تعارضات خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۷۲۵ بدست آمده که نشانگر این است که تعارضات خانوادگی ۰/۵۲۶ درصد بر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد، لذا تعارضات خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد و بر این اساس فرضیه سوم پژوهش مورد تأیید است.

در تبیین یافته های این تحقیق می توان گفت: تعارض به طور طبیعی در تمام زمینه های شغلی، تحصیلی، خانوادگی، ازدواج و در سطح فردی و جمعی روی می دهد. روابط خانوادگی فشرده ترین موقعیت برای تعارضات بین فردی است. روابط عاطفی و عاشقانه زمینه را برای محک

¹⁴ Travis, T. L.

زدن جدی مهارت‌های آموخته شده برای زندگی مهیا می‌کنند. در ارتباط بین افراد تعارض وقتی بروز می‌کند که فرد بین اهداف، نیازها، یا امیال شخصی خودش و اهداف، نیازها و امیال شخصی طرف مقابلش ناهمسازی و ناهمخوانی می‌بیند به طور کلی، طراوت و سلامت خانواده تا اندازه‌ای به میزان تعارض در خانواده و نوع تعارضی که تجربه می‌کنند، بستگی دارد. تعارضات در خانواده اغلب منجر به استرس می‌شود، می‌تواند پیش‌بینی کننده شروع افسردگی، اضطراب و بسیاری از بیماری‌های جسمی و روانی باشد مطالعات متعدد جامعه شناختی و روانشناختی در جهت علت شناسی رفتارهای نوجوانان و جوانان بزهکار، فراری از خانه یا دچار سوء مصرف مواد و ... نشان می‌دهد که علت اصلی اینگونه رفتارها در نوع رفتار والدین با یکدیگر و اصول تربیتی‌شان در قبال فرزندان نهفته است. خشونت، عدم تعادل رفتاری - تربیتی، کمبود محبت و طرد فرزندان، تبعیض در بین فرزندان، اعتیاد، فقر، عدم آگاهی والدین به نقش تربیتی خویش و نادیده گرفتن نیازهای متناسب با روز کودک و نوجوان از علت‌های اصلی تعارضات والدین با فرزندان است هنگامی که کودکان به اندازه کافی بزرگ شدند تا تفاوت بین درست و غلط را درک کنند، خوب است که آن‌ها را در گفتن حقیقت تشویق و حمایت کنید. این کار را می‌توانید با تأکید بر اهمیت صداقت در خانواده خود و تمجید از فرزندان برای راستگو بودن انجام دهید، حتی اگر دستیابی به آن گاهی طول بکشد. همچنین می‌توانید زمانی که کودک شما دروغ می‌گوید، به او بفهمانید که این کار او را دوست ندارید. به عنوان مثال، می‌توانید این جمله را بگویید: وقتی حقیقت را به من نگوئی، من ناراحت و ناامید می‌شوم هر اشتباهی از سوی کودک باید با تنبیه مناسبی از سوی والدین مواجه شود. تنبیه باید متناسب با نوع اشتباه باشد تا اثرگذار باشد. از تنبیه‌های هوشمندانه استفاده کنید. شما به عنوان والدین کودک بهتر از هر کسی می‌دانید که او از چه چیزهایی خوشش می‌آید و از چه کارهایی متنفر است. حتماً لیستی از این موارد تهیه کنید و متناسب با نوع اشتباهی که مرتکب می‌شود، یکی از آنها را به عنوان تنبیه برای او در نظر بگیرید. مثلاً می‌توانید او را یک هفته از خوردن خوراکی مورد علاقه‌اش منع کنید یا تفریح آخر هفته را به خاطر راستگو نبودن کودک لغو کنید. شدت تنبیه‌ها را زمانی افزایش دهید که کودک دروغگو دست از رفتار غلطش برندارد و آن را تکرار کند. اجازه دهید متوجه شود که دروغ گفتن برای او هزینه دارد و در صورت تداوم این کار هزینه‌های سنگین‌تر هم می‌شود. نکته مهم این است که همیشه جریمه دروغ گفتن را از جریمه کار اشتباه او سنگین‌تر در نظر بگیرید. کودک دروغگو گاهی اوقات محصول خواسته‌ها و انتظارات نامعقول والدین است. والدین باید به خوبی توانمندی‌های فرزند خود را بشناسند. درخواست‌های نابه‌جا فقط باعث می‌شود که کودک شما به زحمت بیفتد. در این بین وقتی متوجه می‌شود که از پس کار بر نمی‌آید، برای اینکه مقابل شما سرافکننده نشود، به دروغ پناه می‌برد. نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیق‌های مظلومی (۱۳۹۷) کاسیدی^{۱۵} (۲۰۱۷) دنیس^{۱۶} (۲۰۱۸) همسویی دارد.

فرضیه چهارم: نگرانی‌های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

همبستگی بین دو متغیر نگرانی‌های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰,۵۵۵ است و ضریب تعیین برابر با ۰,۳۰۴ که به این معنی است که نگرانی‌های خانوادگی ۰,۵۵ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد. نتیجه می‌شود که ضریب مسیر بین نگرانی‌های خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰/۵۰۷ بدست آمده که نشانگر این است که نگرانی‌های خانوادگی ۰/۲۵۷ درصد بر

¹⁵ Cassidy, J.

¹⁶ Dennis, J. P

دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد ، لذا نگرانی های خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی معنادار می باشد و بر این اساس فرضیه چهارم پژوهش مورد تأیید است.

در تبیین یافته های این تحقیق می توان گفت : غلبه بر نگرانی طبق گفته روان شناسان از طریق راه های مختلفی انجام می شود. نگرانی می تواند به علت استرس های روزمره یک خانواده هم ایجاد شود. به طور کلی بعضی از نگرانی ها مفید هستند. اما برخی از آن ها اگر ادامه پیدا کنند تبدیل به وسواس های بی مورد می شوند. همه ما احساسات مختلفی داریم. هیچ کس در این دنیا نیست که حتی یک بار احساس ناامیدی نکرده باشد. همان طور که خانواده می تواند ما را به سمت موفقیت راهنمایی کند، گاهی اوقات ممکن است باعث شکست ما شود. شکست در زندگی گاهی اوقات لازم است. اما به شرطی که افراد بتوانند بعد از به زندگی خود بازگردند..دنیای کودک باید سرشار از نشاط و سرزندگی باشد، ولی متأسفانه بعضی از خانواده ها چنان محیط متشنج و دلهره آوری برای کودکان خود فراهم می کنند که آنها از همان ابتدای کودکی دچار تشویش و نگرانی می شوند. این گروه از کودکان هنگام روبرو شدن با مسایل گوناگون دچار افکار منفی و فاجعه آمیزی می شوند که مانع از رفتارهای سالم و عادی آنان می گردد. نگرانی عامل بازدارنده ای است که قوه خلاقیت را از کودک می گیرد به طوری که توان شرکت در فعالیتهای جدید و متفکرانه را از دست می دهد و در تعامل با دیگران دچار شکست می شود دغدغه راستگویی فرزندان و پرهیز از گفتن دروغ توسط آنها از مهمترین دغدغه های والدین در زندگی است؛ چرا که سنگ بنای درست شخصیت کودک در خانواده شکل می گیرد و اگر کودک در خانواده با دروغگویی والدین مواجه نشود، این سوء رفتار را به عنوان روش تربیتی فرا نمی گیرد. کودک دروغگو قطعاً آن چیزی نیست که والدین در جریان تربیت کردن فرزندشان به دنبالش هستند. دروغگویی کودکان معمولاً والدین را خیلی نگران می کند. البته والدین باید نسبت به دروغ گفتن کودک خود حساس باشند؛ اما نباید فراموش کنند که این مشکل نیز مانند بسیاری از مشکلات رفتاری دیگر در دوران کودکی قابل حل شدن است. فرزندان شما بسیار باهوش تر از آن چیزی هستند که شما تصور می کنید. حتی دروغ های مصلحتی شما ممکن است آنها را تشویق کند که دروغگو باشند. شاید شما با خودتان فکر کنید: «از کجا می خواهند بفهمند که من دروغ گفته ام؟» اما خیلی وقت ها شما نمی توانید ردپای دروغتان را پاک کنید. این موضوع حتی برای کوچکترها هم قابل رویت است. این اتفاق تا حدی به این دلیل است که شما دروغ های کوچک را جدی نمی دانید یا چیزی را می گوید و تقریباً بلافاصله فراموش می کنید. این دروغ ها ممکن است چیزی شبیه «ما می توئیم بعداً انجامش بدیم» یا «بله، امشب واست کتاب می خونم» و بعد انجام ندادن آنها باشد. بچه ها این رفتارها را می بینند و تشخیص می دهند که اگر شما می توانید دروغ بگویید، آنها هم می توانند نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیق های شکرگزار (۱۳۹۶) شیفیرت و اسکوارز (۱۷/۲۰۱۷) دهرایی و آدلپاروار (۱۸/۲۰۱۶) همسویی دارد.

فرضیه پنجم : حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگوئی کودکان دبستانی شهرستان اشنویه تاثیر دارد.

همبستگی بین دو متغیر حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰٫۱۶۸ است و ضریب تعیین برابر با ۰٫۰۲۸ که به این معنی است که حمایت ها و تشویق خانوادگی ۰٫۱۶ درصد بر متغیر دروغگوئی کودکان دبستانی تاثیر دارد. نتیجه می شود که ضریب مسیر بین حمایت ها و تشویق خانوادگی و دروغگوئی کودکان دبستانی ۰٫۲۵۱ بدست آمده که نشانگر این است که حمایت ها و تشویق

¹⁷ Siffert, A. & Schwarz B.

¹⁸ Dahraei, H. A., & Adlparvar, E.

خانوادگی ۰/۰۶۳ درصد بر دروغگویی کودکان دبستانی تاثیر دارد، لذا حمایت ها و تشویق خانوادگی بر دروغگویی کودکان دبستانی معنادار می باشد و بر این اساس فرضیه پنجم پژوهش مورد تأیید است.

در تبیین یافته های این تحقیق می توان گفت: امروزه با توجه به تلاطم های زندگی و مشغله های زیاد، افراد تمایل دارند به جایی پناه ببرند که در آن احساس امنیت و آرامش و مهمتر از همه این ها احساس حمایت داشته باشند. درست حدس زده اید، یکی از بهترین بنیان ها، بنیان خانواده است که برای افراد از بچگی بستری ایمن بوده است و اگر اعضای خانواده بتوانند سیستم حمایتی داشته باشند و آن را در بین خود تقویت کنند، بی شک کارایی این نهاد مقدس بیشتر می شود. ساختن خانواده ای حمایتگر می تواند به شما بیش از پیش اطمینان خاطر بدهد. توجه داشته باشید که ایجاد خانواده حمایتگر کار سختی نیست و فقط با پیاده کردن چند راهکار ساده می توانید از مزایای آن استفاده کنید. با حمایت خانواده شما احساس قدرت دارید و این جذب موفقیت را به همراه دارد ایجاد یک خانواده حمایتگر بسیار اهمیت دارد، زیرا اگر افراد خانواده احساس کنند که از حمایت یکدیگر برخوردار هستند به آن ها اطمینان خاطر بیشتری برای ادامه مسیر می دهد. همچنین در رابطه هایی که در آن حمایت وجود دارد سطح استرس افراد کاهش پیدا می کند و به خودی خود این مورد که از اهمیت بسیاری برخوردار است به نشاط و امید به زندگی شما کمک میکند. همچنین حمایت در خانواده باعث می شود که شما به تک تک افراد اطمینان کنید که این برای شما بار روانی مثبت ایجاد می کند. شما همچنین می توانید این سیستم حمایتی را بین اعضای خانواده و آشنایان و فامیل هایی که در ارتباط نزدیک با شما هستند، ایجاد کنید. دروغگویی کودکان خیلی از مواقع به دلیل رفتاری است که از والدین خود می بینند. اگر وقتی کار اشتباهی می کنند، رفتار پر خاشگرانه ای از شما ببینند، آن وقت است که از دروغ به عنوان سپری برای در امان ماندن از عصبانیت و خشم شما استفاده می کنند. البته منظور ما این است که سعی کنید کنترل خود را در مواجهه با رفتار کودکان از دست ندهید. بسیاری از مشکلات از رفتارهای نسنجیده ای آغاز می شوند که والدین در یک لحظه از خود نشان می دهند کودک دروغگو باید متوجه شود که ماه هیچ وقت پشت ابر نمی ماند و دیر یا زود دیگران متوجه می شوند که او دروغ گفته است. به همین دلیل وقتی متوجه می شوید که دروغ گفته است، بلافاصله به او بفهمانید که متوجه رفتار اشتباه او شده اید. حتما ناراحتی خود را از دروغگویی کودک بروز دهید. کودکان کاملاً به پدر و مادر خود وابسته هستند و دوست ندارند که آنها را ناراحت کنند. این باعث می شود که او متوجه شود دروغ گفتن، شما را ناراحت می کند و در ادامه این رفتار غلط را کنار بگذارد و وجهه خوب داشتن یکی از علائق تمام انسان هاست، فرقی نمی کند کودک باشید یا بزرگسال. هر کدام از شما احتمالاً در بچگی یکی دو دروغ کوچک جلوی هم کلاسی هایتان در مورد مال و اموال خانواده تان یا نسبت فامیلی نزدیک با بازیگران مشهور گفته اید. فرزند شما هم به همین ترتیب ممکن است به دوستانش بگوید در مسابقه شنا موفق به کسب مدال طلا شده یا به شما بگوید بالاترین نمره ریاضی کلاس را کسب کرده است. خیلی وقت ها، والدین حتی متوجه نمی شوند که فرزندان خود را مجبور به دروغ گفتن می کنند. آن ها اغلب فرزندان خود را با دیگران مقایسه می کنند. این موضوع باعث می شود فرزندان شما بخواهند به والدین خود ثابت کنند که به همان اندازه خوب هستند و همین حس کمبود در نتیجه مقایسه می تواند علت دروغگویی کودک باشد. نتایج حاصل از تحلیل این فرضیه با نتایج تحقیق های تن آرای (۱۳۹۷) آل یاسین، زارع، (۱۳۹۵) دنیس ۱۹ (۲۰۱۸) همسویی دارد.

پیشنهادهات

۱. اطمینان حاصل کنید که قوانین و پیامدهای روشنی در مورد رفتار قابل قبول در خانواده خود دارید.
۲. اگر فرزند شما در حال ساختن داستانی درباره موضوعی است، می توانید با گفتن جملاتی مانند: این یک داستان عالی است، ما می توانیم آن را به صورت کتاب در آوریم به او پاسخ دهید. این کار تخیل کودک شما را تشویق می کند بدون اینکه او را به دروغ گفتن ترغیب کند.
۳. به کودک خود کمک کنید تا موقعیتهایی که احساس می کند به دروغ گفتن احتیاج دارد، ایجاد نشود.
۴. سعی کنید کتاب هایی بخوانید یا داستان هایی برای او تعریف کنید که اهمیت صداقت را برجسته می کنند.

منابع

۱. آزاد، حجت الله (۱۳۹۸) روانشناسی دروغگویی: انگیزش، همبسته های شناختی، بسترها و راه اصلاح، نشریه اخلاق، ۹(۳۴): ۵۷-۸۲.
۲. آل یاسین، سید علی؛ زارع، اعظم (۱۳۹۵) بررسی تطبیقی علل دروغگویی از منظر قرآن و روان شناسان، نشریه فقه، حقوق و علوم جزا، ۱(۳): ۱-۱۳.
۳. باقری، زهرا (۱۳۹۸) عوامل و پیامدهای فرهنگی دروغگویی در جامعه با نگاهی به تعالیم اسلامی؛ مورد مطالعه: شهروندان تهرانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده غیر دولتی - غیر انتفاعی رفاه.
۴. تن آرای، شهین (۱۳۹۷) بررسی علل اجتماعی موثر بر دروغگویی در بین ازدواج های منجر به طلاق، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.
۵. توکلی، زهره (۱۳۹۳)، رابطه خود کنترلی و عملکرد خانواده با سازگاری اجتماعی بین دانش آموزان دبیرستانی شهرستان آباده، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.
۶. رزاقی، سعیده (۱۴۰۱) چگونه توانستم مشکل دروغگویی دانش آموزم را تا حد زیادی برطرف کنم؟، نشریه مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی (دانشگاه تاجیکستان)، ۸(۱): ۲۳-۳۸.
۷. رضوانی زاده، اکرم و نامور، هومن (۱۳۹۵)، رابطه بخشش و قدردانی با توجه به نقش میانجی گری عوامل بین فردی در عملکرد خانواده خانواده همسران دیابتی، مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، ۱(۵): ۶۸-۵۱.
۸. شکرگزار، ام کلثوم (۱۳۹۶) بررسی علل خانوادگی دروغگویی در کودکان دبستانی شهرستان تبریز، همایش ملی آسیب شناسی نظام آموزشی کشور.
۹. شیر، فاطمه؛ گودرزی، محمود (۱۳۹۹) اثربخشی زوج درمانی سیستمی-رفتاری بر عملکرد خانواده و عملکرد جنسی زنان دارای همسر معتاد، روانشناسی کاربردی، ۱۴(۴): ۳۴۵-۳۶۸.
۱۰. محبی زاده، سمیرا (۱۳۹۹)، تدوین مدل عملکرد خانواده های کارکنان شهرداری منطقه ۲ براساس مولفه های مسئولیت پذیری، سبک های تبادل اجتماعی و تاب آوری، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه پیام نور، واحد بین المللی نخجوان.

۱۱. محدثی، حسن و فلسفی، دریا (۱۳۹۴) تحلیل جامعه شناختی از آمادگی برای دروغ گویی، ویژه نامه پژوهش نامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۶(۱): ۱۳۳-۱۵۵.

۱۲. مظلومی، نیلوفر (۱۳۹۴) دروغ‌گویی و علل آن در کودکان، اولین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی.

۱۳. نجاتی، حسین (۱۴۰۰) روانشناسی کودک (حرکت، تلاش، تکاپو) چگونگی رفتار با کودکان، تهران: نشر بیکران.

1. Cassidy, J. (2017). Truth, lies, and intimacy: An attachment perspective. *Attachment & Human Development*, 3(2), 121-155
2. Dahraei, H. A., & Adlparvar, E. (2016). The Relationship between Family Functioning, Achievement Motivation and Rational Decision-making Style in Female High School Students of Tehran, Iran. *International Journal of Humanities and Cultural Studies (IJHCS)* ISSN 2356-5926. 3(2), 456-463.
3. DE Paulo, B. M. (2018), Lying in everyday life, *Journal of personality and social psychology*, 70(5), 979.
4. Dennis, J. P. (2018). Lying with man as with woman: Rethinking the impact of religious discourse. *Journal of homosexuality*, 44(1), 43-60.
5. Kryś, K., Capaldi, C. A., Zelenski, J. M., Park, J., Nader, M., Kocimska-Zych, A& Uchida, Y. (2019). Family well-being is valued more than personal well-being: A four-country study. *Current Psychology*, 1-12.
6. Siffert, A. & Schwarz B. (2011). Parental Conflict Resolution Styles and Children's Adjustment: Children's Appraisals and Emotion Regulation as Mediators. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*. 172 (1), 21 – 39.
7. Tavitian, M. L., Lubiner, J. L., Green, L., Grebstein, L. C., and Velicer, W. F. (1987). Dimensions of family functioning, *Journal of Social Behavior and Personality*, 2, 191-204.
8. Travis, T. L. (2015). Teaching conflict resolution skills, using computer-based interaction, to at-risk junior high students assigned to a disciplinary alternative education program. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Houston.